

บทที่ 2

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ความหมายของความรับผิดชอบ

พุทธทาสภิกขุ (2520) กล่าวว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง การยอมรับรู้แล้วกระทำตอบสนองด้วยความสนใจต่อสิ่งที่ต้องทำ ในฐานะที่เป็นหน้าที่ของตน ไม่ใช่เพียงแต่คิดหรือรับรู้ไว้ในใจ

กระทรวงศึกษาธิการ (2524) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่าหมายถึง ความรู้สึกนึกในจิตใจ เมื่อทำอะไรหรือมีหน้าที่อะไรแล้วต้องทำให้สำเร็จและได้ผลดี และจะต้องรับผลที่เกิดขึ้นทั้งผิดและชอบ ไม่ใช่รับแต่ชอบอย่างเดียวแล้วโยนความผิดให้ผู้อื่น ผู้ปฏิบัติหน้าที่โดยสมบูรณ์เรียกว่า ผู้มีความรับผิดชอบ

จรูญ (2525) กล่าวว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง การยอมรับรู้และสำนึกในการกระทำของตน ยอมรับผลแห่งการกระทำของตนด้วยความเต็มใจ ไม่ว่าจะเป็นผลดีหรือผลร้าย ไม่ว่าจะเป็นกระทำผิดหรือถูก ไม่ปัดความรับผิดชอบไปให้ผู้อื่น และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ความรู้สึกรับผิดชอบนี้เป็นสิ่งเกื้อหนุนให้บุคคลปฏิบัติตามหน้าที่ของตน โดยไม่ต้องมีการบังคับ เข้มงวดจากบุคคลอื่น

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่าหมายถึง ยอมตามผลที่ดีหรือไม่ดีในกิจการที่ได้กระทำไป

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2526) ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่ามีความมุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติหน้าที่การงานให้บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมายยอมรับผลการกระทำ และพยายามปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้นด้วยความมานะพากเพียรไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคใด ๆ

เอมอร (2537) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า หมายถึง การพยายามทำให้งานสำเร็จตามเป้าหมายด้วยความตั้งใจ เอาใจใส่ การปฏิบัติตามระเบียบ การวางแผนการทำงาน การยอมรับผลของการกระทำ ความเต็มใจของการปฏิบัติหน้าที่

จรัสรัตน์ (2538) กล่าวว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง คุณลักษณะหนึ่งของบุคคลที่แสดงออกในลักษณะการตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเอาใจใส่ มีความละเอียดรอบคอบ มีการวางแผน มีความขยันหมั่นเพียรอดทน เพื่อให้งานนั้นบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ยอมรับผลการกระทำไม่ว่าจะเป็นผลดีหรือผลเสีย และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

ขวัญดี (2542) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า เป็นคุณลักษณะหนึ่งของบุคคลที่แสดงออกในลักษณะของการมีความตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเอาใจใส่มีความละเอียดรอบคอบ มีการวางแผน มีความขยันหมั่นเพียร อดทนเพื่อให้งานนั้นบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ยอมรับผลการกระทำไม่ว่าจะเป็นผลดีหรือผลเสียและพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

ถวิล (2545) ได้กล่าวว่า ความรับผิดชอบหมายถึง การทำตามหน้าที่ ปฏิบัติตามกฎระเบียบ การงานตามที่ได้รับมอบหมาย การทำตามที่ได้พูดหรือได้ให้คำมั่นสัญญาไว้และการยอมรับในสิ่งที่ตนเองได้พูดหรือได้กระทำลงไป ทั้งในด้านที่เป็นผลดี และข้อบกพร่องต่าง ๆ ทุกครั้ง

2.2 ประเภทความรับผิดชอบ

2.2.1 ความรับผิดชอบในการศึกษา หมายถึง การที่นักศึกษาพากเพียรศึกษา จนประสบความสำเร็จตามที่ตั้งหมาย ด้วยความขยันหมั่นเพียร อดทน เข้าห้องเรียนและส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงตามเวลาที่นัดหมาย เมื่อมีปัญหาหรือไม่เข้าใจบทเรียนก็พยายามศึกษาค้นคว้า ชักถามอาจารย์ให้เข้าใจ เมื่อทำแบบฝึกหัดผิดก็ยอมรับว่าทำผิด แล้วพยายามแก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้องด้วยตนเองอยู่เสมอ

2.2.2 ความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา หมายถึง การที่นักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา รักษาผลประโยชน์ เกียรติยศ ชื่อเสียงของสถานศึกษา ช่วยกันรักษาความสะอาดของสถานศึกษา ไม่ขีดเขียนโต๊ะเรียน ห้องน้ำ แต่งเครื่องแบบอย่างถูกต้อง ไม่ทะเลาะวิวาท คอยตักเตือนเพื่อนที่จะหลงผิด อันจะทำให้สถานศึกษาเสียชื่อเสียง เมื่อสถานศึกษาต้องการความร่วมมือหรือความช่วยเหลือก็เต็มใจให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ

2.2.3 ความรับผิดชอบต่อครอบครัว หมายถึง การที่นักศึกษามีความตั้งใจช่วยเหลืองานภายในบ้าน เพื่อแบ่งเบาภาระซึ่งกันและกันตามความสามารถของตน และรู้จักแสดงความคิดเห็น และปฏิบัติตนเพื่อความสุข และชื่อเสียงของครอบครัว ช่วยแก้ปัญหาการที่สมาชิกในครอบครัวไม่เข้าใจกัน เมื่อมีปัญหาปรึกษาและให้พ่อแม่ทราบปัญหาของตนทุกเรื่อง ช่วยครอบครัวประหยัดค่าใช้จ่ายต่างๆ

2.2.4 ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การที่นักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนและสังคมบำเพ็ญประโยชน์และสร้างสรรค์ความเจริญให้ชุมชนอย่างเต็มความสามารถ ช่วยสอดส่องพฤติกรรมของบุคคลที่จะเป็นภัยต่อสังคม ให้ความรู้ ความสนุกเพลิดเพลินแก่ประชาชนตามความสามารถของตน ช่วยคิดและแก้ปัญหาต่าง ๆ ของสังคม

2.3 ความสำคัญของความรับผิดชอบ

กรมการศาสนา (2525) กล่าวว่า ความรับผิดชอบเป็นคุณลักษณะของคนไทยอีกอย่างหนึ่งที่ต้องปลูกฝังให้กับคนไทยนอกจากความมีระเบียบวินัยความซื่อสัตย์สุจริต ความขยันประหยัด เสียสละ การปลูกฝังให้คนไทยมีสำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติก็เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะความรับผิดชอบเป็นลักษณะของความเป็นพลเมืองดี เป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้สังคมเป็นระเบียบและสงบสุข

จินตนา (2540) กล่าวว่า ความรับผิดชอบเป็นคุณลักษณะทางจริยธรรมที่สำคัญประการหนึ่ง ผู้ที่มีความรับผิดชอบจะอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ด้วยความสงบสุข เพราะแต่ละบุคคลย่อมต้องมีบทบาทหน้าที่ที่จะต้องกระทำ ถ้าคนในสังคมมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเป็นอย่างดีแล้วก็จะก่อให้เกิดความสันติสุขและความเจริญก้าวหน้าในชีวิต ในประเทศที่ความเจริญทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ยังต้องการบุคลากรที่มีความรับผิดชอบอย่างยิ่ง ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งในปัจจุบันมีการพัฒนาด้านวัตถุ ทั้ง ๆ ที่การพัฒนาทางด้านจริยธรรมนั้น ที่มีความจำเป็นไม่น้อยกว่าความเจริญทางวัตถุ จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาสังคมมากขึ้น การให้ความสำคัญในการพัฒนาด้านจิตเจ้านั้นจะพิจารณาได้ว่ายังไม่สามารถพัฒนาได้รวดเร็วดังเช่นการพัฒนาเทคโนโลยี ดังนั้น การพัฒนาจริยธรรมด้านความรับผิดชอบจึงมีความสำคัญมาก

2.4 ลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบ

กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2522) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มีความรับผิดชอบ ต่อตนเองไว้ว่า เป็นผู้ตรงต่อเวลา รู้จักหน้าที่ของตน รู้จักคุ้มครองตนเอง รู้จักควบคุมความประพฤติของตน และรู้จักรักษาสุขภาพอนามัย

สาโรช (2522) ได้อธิบายถึงลักษณะของผู้ที่มีความรับผิดชอบว่า ได้แก่ เอาใจใส่ต่อหน้าที่การงานอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อผลงานนั้น ๆ ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่โดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตัว เคารพต่อระเบียบกฎเกณฑ์และมีวินัยในตน มีอารมณ์หนักแน่นเมื่อเผชิญกับอุปสรรค รู้จักหน้าที่และการกระทำตามหน้าที่เป็นอย่างดี มีความเพียรพยายาม มีความละเอียดรอบคอบ ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ ปรับปรุงงานในหน้าที่ให้ดีขึ้นทั้งของตนเอง และสังคมตรงต่อเวลา และยอมรับผลการกระทำของตน

อรรถ (2533) กล่าวถึงลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบว่าจะเป็นคนที่มีลักษณะตรงต่อเวลา มีความละเอียดรอบคอบ รู้จักหน้าที่ มีความเพียรพยายามเคารพต่อระเบียบกฎเกณฑ์และมีวินัยในตนเอง มีความซื่อสัตย์ ยอมรับความผิดพลาด มีอารมณ์หนักแน่น ไม่ปดงาน ชอบช่วยเหลือผู้อื่น มีความคิดริเริ่ม

2.5 การปลูกฝังความรับผิดชอบ

ประดินันท์ (2530) ได้กล่าวถึงการปลูกฝังความรับผิดชอบ โดยการฝึกให้เด็กมีความรับผิดชอบนั้น พ่อแม่ควรมีหลักสำคัญที่พึงปฏิบัติ 7 ประการ ดังนี้

2.5.1 ทำความเข้าใจกับพัฒนาการของเด็กแต่ละวัย เพื่อจะได้มีแนวโน้มในการประมาณความสามารถที่จะรับผิดชอบของเด็กได้ และคอยสังเกตว่าเด็กพยายามที่จะทำอะไรด้วยตัวของเขาเอง หรือพยายามที่จะช่วยพ่อแม่เมื่อใด เพื่อจะได้เริ่มต้นสนับสนุนแนะแนวทางให้เขาทำในสิ่งนั้น ๆ ได้ทันที

2.5.2 ตระหนักว่าช่วงเวลาสำคัญของการสอนให้เด็กเกิดความรับผิดชอบได้ดีที่สุด คือ ช่วงเวลาที่เด็กแสดงให้เห็นว่าเต็มใจ และพร้อมที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตัวเองเป็นครั้งแรก และเมื่อถึงเวลานั้นจงปล่อยให้ช่วยตัวเอง แม้เด็กจะยังทำไม่ได้ดีในครั้งแรก ๆ แต่การได้มีโอกาสฝึกทำบ่อย ๆ จะทำได้ดีขึ้น และทำงานกลายเป็นกิจนิสัย ซึ่งทำให้เกิดความรับผิดชอบที่จะทำต่อไปโดยถือเป็นภารกิจที่พึงกระทำ

2.5.3 พยายามที่จะรู้ด้วยการสังเกตอยู่เสมอ ๆ ว่าเมื่อใดเด็กพร้อมที่จะมีความรับผิดชอบมากขึ้น เพื่อจะได้ปล่อยให้รู้จักที่จะรับผิดชอบต่อสิ่งนั้น ๆ เพิ่มขึ้น

2.5.4 ฝึกความรับผิดชอบไปพร้อม ๆ กับการฝึกให้เด็กมีความเคารพเชื่อฟังพ่อแม่ เพราะเป็นพื้นฐานในการสร้างวินัยให้กับเด็ก ทำให้เด็กมีความรับผิดชอบ การที่เด็กต้องพยายามควบคุมความต้องการของตนเองให้เป็นไปตามความต้องการของพ่อแม่ เป็นการฝึกควบคุมตนเองเบื้องต้นจนเมื่อเด็กเกิดความเคยชินกับการเชื่อฟังพ่อแม่ ในที่สุดเด็กก็จะเกิดความเคยชินต่อการควบคุมความต้องการของตนเอง

2.5.5 สร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการร่วมมือกันในการทำงาน มีการให้อภัย มีการใช้เหตุผล และพยายามให้เด็กรู้ว่าพ่อแม่ไว้วางใจตัวเด็กเพื่อให้ได้พัฒนาความรับผิดชอบควบคู่ไปกับความเชื่อมั่นในตนเอง

2.5.6 ควรยอมรับในความผิดที่ตนทำ ไม่ลังเลที่จะกล่าวคำขอโทษ เพื่อเด็กจะได้รู้สึกว่าการทำผิดพลาดเป็นเรื่องธรรมดาที่เกิดขึ้นได้ และแก้ไขได้

2.5.7 พึงตระหนักและระลึกถึงอยู่เสมอว่า เด็กจะเคารพเชื่อฟังพ่อแม่อย่างจริงจัง และมีความรับผิดชอบถ้าพ่อแม่เป็นคนมีเหตุผลและเป็นคนมีความรับผิดชอบ ฉะนั้น การกระทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก จึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง การที่บุคคลปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเอาใจใส่ มีความขยันหมั่นเพียร อดทนไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค รู้จักไตร่ตรองวางแผน มีความละเอียดลออ สุขุม รอบคอบ รู้จักการวางแผนงาน และยอมรับผลการกระทำไม่ว่าจะเป็นผลดีหรือผลเสีย และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขการทำงานให้ดีขึ้น ว่า ความรับผิดชอบเป็นคุณลักษณะพื้นฐานที่สำคัญที่ทำให้บุคคลประสบความสำเร็จในการเรียนและการทำงาน และจำเป็นต้องปลูกฝังหรือเสริมสร้างให้เกิดขึ้น เพราะบุคคลที่มีความรับผิดชอบจะมีความเพียรพยายาม อดทน ตั้งใจ ทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ อีกทั้งลักษณะนิสัยและทัศนคติของบุคคลที่มีความรับผิดชอบ เป็นเครื่องผลักดันให้บุคคลปฏิบัติตามระเบียบ เคารพสิทธิผู้อื่น ทำตามหน้าที่ของตน และมีความซื่อสัตย์สุจริต อีกทั้งความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่เกื้อหนุนให้บุคคลปฏิบัติงานสอดคล้องกับกฎจริยธรรมและหลักเกณฑ์ของสังคม เป็นเหตุให้เกิดความก้าวหน้าสงบสุข เรียบร้อยแก่สังคม และประเทศชาติย่อมพัฒนาไปได้อย่างรวดเร็ว เนื่องมาจากบุคคลในชาติมีความรับผิดชอบ

2.6 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบในการเรียน

2.6.1 เพศ ความแตกต่างระหว่างเพศนั้น จะเริ่มในวัยเด็ก คือ เริ่มเรียนรู้บทบาททางเพศจากบิดามารดาในระยะแรก จากเพื่อนในระยะต่อมา และจะมีการเรียนรู้การแสดงบทบาทตามเพศ ตามวัฒนธรรมของสังคม เช่น เพศหญิง มีการแสดงออกเหมือนแม่ มีความสุภาพ เก็บตัว ควบคุมกริยาได้ดีกว่าเพศชาย

2.6.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสำเร็จที่ได้จากการเรียน โดยใช้ความสามารถเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล ตัวที่บ่งชี้ถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอาจได้มาจากกระบวนการที่ไม่ต้องอาศัยการทดสอบ เช่น จากการสังเกต การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่นิยมใช้กันทั่วไป มักอยู่ในรูปของเกรดที่ได้ เนื่องจากให้ผลที่เชื่อถือได้มากกว่า องค์กรประกอบที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประกอบด้วย ความพร้อมทางด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาของผู้เรียน สิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา และสิ่งแวดล้อมในครอบครัว

2.6.3 บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะเฉพาะตัวของบุคคล ทั้งภายนอก เช่น รูปร่าง หน้าตา กริยา มารยาทการแต่งตัว วิธีการพูด และภายในที่มองเห็นได้ยาก เช่น สติปัญญา ความถนัด ลักษณะทางอารมณ์ ความสนใจ ปรัชญาชีวิต นอกจากนี้ยังหมายถึง ลักษณะนิสัย ที่รวมกันเป็นแบบฉบับของแต่ละบุคคล ซึ่งแสดงออกมาในลักษณะของพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีเอกลักษณ์ของตนเอง โดยแสดงออกทางด้านภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทาง อันเป็นผลเนื่องมาจากพันธุกรรม สิ่งแวดล้อม และการเรียนรู้

2.6.3.1 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพประกอบด้วย

- พันธุกรรม สิ่งถ่ายทอดทางพันธุกรรม ส่วนมากเป็นลักษณะทางกายภาพ เช่น ความสูงต่ำ ลักษณะเส้นผม สีของผิว ชนิดของโลหิต โรคภัยไข้เจ็บบางชนิด และข้อบกพร่องทางร่างกายบางชนิด เช่น ตาบอดสี ศีรษะล้าน นิ้วเกิน มือติดกัน เป็นต้น ซึ่งลักษณะทางกายเหล่านี้เป็นอิทธิพลของพันธุกรรมที่มีต่อบุคลิกภาพของแต่ละบุคคลทั้งสิ้น

- สิ่งแวดล้อม มีอิทธิพลต่อการพัฒนาของมนุษย์ทั้งพัฒนาการทางกาย ทางจิต และบุคลิกภาพ คือ บุคคลอื่น ๆ รอบตัวเรา ครอบครัว กลุ่มคน และวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมที่เป็นมนุษย์คนอื่น ๆ จะมีอิทธิพลอย่างมากต่อการพัฒนาทางบุคลิกภาพ ทักษะ และพฤติกรรมทางสังคมมนุษย์

- ช่วงเวลาในชีวิตของบุคคล แสดงถึง ระดับพัฒนาการทางร่างกายและจิตใจ อันเกิดจากอิทธิพลร่วมระหว่างพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และระยะสำคัญของพัฒนาการของมนุษย์ส่วนมากจะอยู่ในช่วงชีวิตเด็กเป็นส่วนใหญ่

2.6.3.2 ประเภทของบุคลิกภาพ

- บุคลิกภาพแบบ เอ (Type A Behavior Pattern Personality) หมายถึง บุคลิกภาพเร่งรีบ ชอบการแข่งขันและก้าวร้าว ชอบทำงานให้ได้มาก ๆ ในเวลาน้อย ๆ มีความรู้สึกที่เวลาผ่านไปอย่างรวดเร็ว มีความพยายามในความพยายามทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งให้ประสบความสำเร็จ ชอบฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผล ชอบทำงานด้วยความรวดเร็วทนไม่ได้อีกกับการทำงานช้า มีความต้องการพักผ่อนน้อยกว่าคนอื่น และรู้สึกถูกกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกโกรธและก้าวร้าวได้ง่าย

- บุคลิกภาพแบบ บี (Type B Behavior Pattern Personality) หมายถึง บุคลิกภาพที่มีความผ่อนคลาย ไม่รีบร้อนไม่ก้าวร้าว มีลักษณะอื่น ๆ ชอบการพักผ่อน และดำเนินชีวิตแบบง่าย ๆ ไม่ชอบฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ ในการทำงาน และไม่ชอบทำงานในเวลาอันรีบด่วน

2.6.4 นิสัยทางการเรียน คำว่า “นิสัย” คือ แนวโน้มของบุคคลในการแสดงพฤติกรรมจนเป็นนิสัย และเป็นไปอย่างอัตโนมัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อได้รับการฝึกฝนหรือเพิ่มประสบการณ์ ส่วน “นิสัยทางการเรียน” หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกอย่างสม่ำเสมอ เป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงความพึงพอใจ และมุ่งมั่นที่จะศึกษาหาความรู้ให้บรรลุผลสำเร็จ ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวนี้ประกอบด้วยความตั้งใจและเอาใจใส่ในการเรียนให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค มีความคิดริเริ่ม ขยัน อดทน รับผิดชอบ พึ่งตนเอง และมีความภูมิใจในผลการเรียนของตน ดังนั้น นิสัยทางการเรียน คือ พฤติกรรมที่แสดงออกอย่างสม่ำเสมอ เป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงความพอใจในการเรียน ในทางปฏิบัติเป็นวิธีการในการเรียนที่กระทำซ้ำ ๆ จนกระทั่งกลายเป็นนิสัยติดตัวบุคคลนั้นไป

2.6.5 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความมุ่งหวังที่จะประสบความสำเร็จ ความพยายามฟันฝ่าอุปสรรคในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพื่อเอาชนะคนอื่น หรือเพื่อความต้องการที่จะเพิ่มศักดิ์ศรีของตนเอง ซึ่งความต้องการเหล่านี้เป็นแรงจูงใจให้เกิดกระทำและนำมาซึ่งสัมฤทธิ์ผล

2.6.5.1 ลักษณะของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีดังนี้

- ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงนั้นจะตั้งใจทำงานดีกว่า อดทนต่อความล้มเหลวได้มากกว่า ชอบเลือกทำงานที่ยากและซับซ้อนมากกว่าผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ
- ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงชอบริเริ่มกระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความคิดของตนเองมากกว่าผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ

2.6.5.2 ความสำคัญของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ คือ เป็นสิ่งที่คอยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดพลัง กล่าวคือ มีความกระตือรือร้น กระฉับกระเฉง มีความพยายาม ตั้งใจเรียน และมีความตั้งใจอย่างแรงกล้า และความทะเยอทะยาน ที่จะให้ตนเองประสบความสำเร็จ

2.6.6 ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง มีส่วนสำคัญกับความรับผิดชอบ กล่าวคือ พ่อแม่ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ มักจะประสบความล้มเหลวในการปลูกฝังลูกให้มีความรับผิดชอบภายในบ้าน เพราะพ่อแม่ต้องทำงานไม่มีเวลาเอาใจใส่ลูกมาก ดังนั้น พ่อแม่ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี มีแนวโน้มว่าเด็กจะมีความรับผิดชอบด้านการเรียนสูงกว่าเด็กที่พ่อแม่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ

2.6.7 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง เป็นอีกปัจจัยที่มีความสำคัญกับความรับผิดชอบ คือ สัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง ทำให้นักศึกษามีความรับผิดชอบต่อตนเอง และต่อการเรียนดี ในขณะที่นักศึกษาที่มีปัญหาความสัมพันธ์จากครอบครัว มักจะมีปัญหาต่อการรับผิดชอบด้วย เนื่องจากไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่ ผูกพันใกล้ชิดกับผู้ปกครองจึงทำให้เกิดการขาดกำลังใจ ขาดความกระตือรือร้นทำให้ไม่มีความรับผิดชอบต่อตนเองและการเรียน

2.6.8 ความคาดหวังของผู้ปกครอง หมายถึง ท่าทีของบุคคลที่มีต่อพฤติกรรมของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตนเอง โดยคาดหวังหรือต้องการให้บุคคลนั้นประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ตนต้องการ และใช้ความคาดหวังนั้นเป็นแนวทางในการกำหนดพฤติกรรมต่อบุคคลที่ตนคาดหวัง ความคาดหวังของผู้ปกครอง หมายถึง ความคิดของผู้ปกครอง ที่ต้องการให้นักศึกษาประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ตนปรารถนาในด้านการเรียน ความประพฤติ และการเลือกอาชีพ ความคาดหวังของผู้ปกครองมีบทบาทอย่างสูง คือ ผู้ปกครองจะให้ความสำคัญกับการศึกษาสูงมาก ดังนั้นความคาดหวังในตัวบุตรสูงจะถ่ายทอดความเชื่อและค่านิยมที่ให้ ความสำคัญกับการศึกษาไปยังบุตร โดยบุตรจะรับความเชื่อ ค่านิยมเหล่านั้น และรับรู้ความต้องการความคาดหวังของผู้ปกครองว่าต้องการให้บุตรตั้งใจเรียน

2.6.9 ลักษณะทางกายภาพด้านการเรียน หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ภายในห้องเรียนให้เป็นระเบียบเรียบร้อย มีความสะอาด มีเครื่องใช้ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่จะส่งเสริมให้การเรียนรู้ของนักศึกษาสะดวกขึ้น เช่น ขนาดห้องเรียน แสงสว่าง เครื่องปรับอากาศ เครื่องฉายภาพโปรเจกเตอร์ พร้อมจอรับภาพ กระดานหน้าห้องเรียน เครื่องเสียง เก้าอี้มีขนาดเหมาะสม เป็นต้น

2.6.10 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ ส่งผลต่อความรับผิดชอบในการเรียน คือ ถ้ามีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักศึกษากับอาจารย์แล้ว จะช่วยให้นักศึกษามีพฤติกรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นไปตามจุดมุ่งหมาย ซึ่งการเรียนการสอนในปัจจุบัน มุ่งให้นักศึกษาแสดงออกในทางที่ถูกต้อง และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ ดังนั้นการให้ความสำคัญต่อปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ จึงเป็นแนวทางในการจัดสภาพการเรียนการสอนที่มีความเหมาะสมกับสภาพการศึกษาในปัจจุบัน

2.6.11 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษาด้วยกัน สัมพันธภาพกับเพื่อน หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถของนักศึกษาทั้งด้านการใช้วาจา การแสดงกริยาท่าทางอันประกอบด้วยลักษณะของการให้ความช่วยเหลือ รู้จักเคารพในสิทธิของผู้อื่น รู้จักและเข้าใจตนเอง สนใจในความรู้สึกของเพื่อน ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล รับฟังความคิดเห็นของเพื่อนเพื่อก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อน ซึ่งจะส่งผลให้การทำงานกลุ่มและการปฏิบัติกับเพื่อนเป็นไปอย่างเหมาะสม เพื่อนเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการเรียนลักษณะของกลุ่มเพื่อนจะมีผลต่อทัศนคติและความรับผิดชอบในการเรียน เมื่อสังคมกลุ่มเพื่อนดีจะทำให้ให้นักศึกษาได้รับอิทธิพลทางดีไปด้วย แต่ถ้าพฤติกรรมของสังคมกลุ่มเพื่อนไม่ดี ก็ส่งผลทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา นักศึกษาอาจได้รับพฤติกรรมจากกลุ่มเพื่อน ดังนี้

- ยึดมั่นในประเพณีน้อยลง สร้างค่านิยมและความรู้ใหม่ ๆ เพิ่มมากขึ้น
 - สอนให้รู้จักแบบแผนของการอยู่ร่วมกันในสังคมมากขึ้น เช่น การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มในการเล่นกีฬา หรือทำงานร่วมกัน
 - สอนให้มีประสบการณ์เกี่ยวกับความเสมอภาคเท่าเทียมกัน
 - ส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็ก เช่น ความเป็นตัวของตัวเอง แบบของอารมณ์
- เอกลักษณ์เฉพาะของตนเอง ความคิดเห็นของตนเอง
- สอนให้มีประสบการณ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์กันเป็นส่วนตัวมากกว่าการใช้อำนาจ

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.7.1 ความรับผิดชอบในการเรียน

วิวัฒน์ (2531) ได้ทำการศึกษาเรื่องความสำนึกในความรับผิดชอบและความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยที่ระดับนัยสำคัญ .05 พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความสำนึกในความรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยนักเรียนหญิงมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงกว่านักเรียนชาย

สุวารินทร์ (2547) ศึกษาความคิดรวบยอดเกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐานเรื่องการพึ่งพาตนเอง ความขยันหมั่นเพียรและความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 ในเขตการศึกษา 8 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐานเรื่องการพึ่งพาตนเอง ความขยันหมั่นเพียรและความรับผิดชอบอยู่ในระดับที่พึงประสงค์ แต่มีบางความคิดรวบยอดที่อยู่ในระดับไม่พึงประสงค์ นักเรียนชายและหญิงมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐานเรื่องการพึ่งพาตนเอง ความขยันหมั่นเพียรและความรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนที่ผู้ปกครองมีระดับเศรษฐกิจสังคมแตกต่างกัน มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐานดังกล่าวไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนนักเรียนชายและหญิง และสภาพเศรษฐกิจสังคมของผู้ปกครองไม่มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันต่อความคิดรวบยอดเกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐานเรื่องการพึ่งพาตนเอง ความขยันหมั่นเพียรและความรับผิดชอบ

2.7.2 เพศ

วรรณ (2528) ได้ศึกษาพฤติกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพในระดับมหาวิทยาลัยพบว่า นักศึกษาหญิงมีพฤติกรรมการเรียนสูงกว่านักศึกษาชายในพฤติกรรม การเขียน การทำการบ้าน ทำรายงานทันกำหนด จัดเตรียมอุปกรณ์การเรียนมาพร้อมเสมอ เป็นต้น

สุชาดา (2542) ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของนักศึกษาตามการรับรู้ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่านักศึกษาชายมีการรับรู้ตามแนวบทบาทในการใช้สติปัญญาสูงกว่านักศึกษาหญิงในด้านการเรียนและทำงานตามรูปแบบหรือแนวคิดของตนเอง ชอบค้นคว้าด้วยตนเองมากกว่าที่จะเข้าฟังบรรยายแต่นักศึกษาหญิงมีพฤติกรรมตามแนวบทบาททางวิชาการและเป็นการศึกษาสูงกว่านักศึกษาชาย คือเข้าฟังบรรยายสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง โดยไม่ขาดเรียน เมื่อมีปัญหาหรือข้อสงสัยในวิชาเรียน มักจะชวนช่วยศึกษาหาความกระจ่างด้วยการเข้าพบอาจารย์เป็นการส่วนตัว

2.7.3 นิสัยทางการเรียน

ชนติ (2527) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจภูมิหลังทางสังคมและนิสัยทางการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ โดยใช้แบบสำรวจแรงจูงใจ แบบสำรวจภูมิหลังทางสังคม แบบสำรวจนิสัยในการเรียน และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1,100 คน พบว่า แรงจูงใจเชิงบูรณาการและแรงจูงใจ ภูมิหลังทางสังคมและนิสัยทางการเรียนมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จรรยา (2543) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จำนวน 440 คน พบว่า เพศหญิงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีทัศนคติด้านการเรียนภาษาอังกฤษ นิสัยด้านการเรียน ปัจจัยสนับสนุนการเรียนของผู้ปกครอง บรรยายภาคการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ และสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.7.4 บุคลิกภาพ

ชมพูท (2535) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวลในการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2,3 และ 4 วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย กรุงเทพมหานคร จำนวน 230 คน ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 มีความวิตกกังวลสูงกว่านักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 และ 4 และนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 มีความวิตกกังวลต่ำที่สุด ส่วนนักศึกษาที่มีบุคลิกภาพแบบเอ จะมีความวิตกกังวลสูงกว่านักศึกษาที่มีบุคลิกภาพแบบบี

จรรยา (2537) ได้ศึกษาวิธีเผชิญปัญหาของนักเรียนนายร้อยตำรวจ พบว่านักเรียนนายร้อยที่มีบุคลิกภาพแบบเอ มีวิธีการเผชิญปัญหาแบบสู้ปัญหายกเว้นวิธีการเผชิญปัญหาด้านการเรียน ภาควิชาปฏิบัติ ส่วนนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีบุคลิกภาพแบบบี มีวิธีการเผชิญปัญหาด้านต่าง ๆ แบบรวมยอม

2.7.5 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน

ประกายทิพย์ (2539) ได้ศึกษาถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนดอนเมืองทหารอากาศบำรุง กรุงเทพมหานคร พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน สัมพันธภาพในครอบครัว บรรยากาศทางการเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สมพร (2540) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนของนักเรียน

2.7.6 ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง ห้างอิงใหม่

นภดล (2547) ศึกษาความมุ่งหวังของบิดามารดาในเขตชนบทไทยเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรพบว่าครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ จะมีความต้องการให้บุตรได้รับการศึกษาในระดับต่ำ

สากล (2523) ได้ศึกษาความคาดหวังของมารดาไทยเกี่ยวกับระดับการศึกษาของบุตรพบว่า มารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง มีความคาดหวังเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรสูงกว่ามารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ

2.7.7 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง

กวินทร์ (2522) ศึกษาพบว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีบรรยากาศที่พ่อแม่ปล่อยปละละเลย ชอบบ่นจู้จี้ไม่เอาใจใส่ เมื่อมีปัญหาเฉพาะหน้าเกิดขึ้น เด็กจะตัดสินใจไม่ถูกและไม่รู้ว่าอะไรควรทำอะไรไม่ควรทำ นอกจากนี้เด็กจะชอบทำงานที่ไม่ต้องออกแรง ชอบวิธีรวนทางลัด หรือความสะดวกสบายต่าง ๆ

2.7.8 ความคาดหวังของผู้ปกครอง

ลัดดา (2540) ศึกษาพฤติกรรมการหนีเรียนของนักเรียนชาย ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานคร พบว่า บิดามารดาต้องการให้นักเรียนคบเพื่อนที่เอาใจใส่ในการเรียน ไม่เที่ยวเตร่ ไม่สูบบุหรี่ ไม่ดื่มเหล้า ให้สนใจเรียน ปฏิบัติตนให้ถูกระเบียบของโรงเรียนในเรื่องการแต่งกาย ทรงผม กระเป๋า นักเรียน จัดเก็บหนังสือให้เป็นระเบียบ การใช้เงินให้รู้จักประหยัดไม่ควรกลับบ้านดึก

ทิพวรรณ (2541) ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 1370 คน พบว่า ความคาดหวังของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน กล่าวคือ ผู้ปกครองมีความคาดหวังกับพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนตั้งเป้าหมายไว้สำหรับนักเรียน และต้องการให้นักเรียนประสบความสำเร็จ โดยทำความเข้าใจสนใจการเรียนมีเวลาในการดูแลเอาใจใส่ด้านการเรียน ให้คำแนะนำ ให้กำลังใจ สนับสนุนส่งเสริมซึ่งเป็นแรงกระตุ้นให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมการเรียนที่ดี

2.7.9 ลักษณะทางกายภาพด้านการเรียน

จันตรี (2521) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูภาษาอังกฤษต่อปัญหาการสอนระดับประถมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา พบว่าปัญหาที่เกี่ยวกับอุปกรณ์การสอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นปัญหามาก มีดังนี้

1. โรงเรียนส่วนใหญ่ขาดแคลนอุปกรณ์การสอนที่จำเป็น เช่น หนังสือ เครื่องเล่นแผ่นเสียง เทปบันทึกเสียง ห้องปฏิบัติการทางภาษา นอกจากนี้ยังพบว่าครูไม่มีโอกาสใช้โทรทัศน์ การศึกษาประกอบการสอนภาษาอังกฤษอีกด้วย
2. ครูบางคนไม่ได้ใช้อุปกรณ์การสอน เนื่องจากเห็นว่าเสียเวลาและแรงงานในการทำอุปกรณ์
3. ครูไม่มีเวลาและความสามารถพอที่จะจัดอุปกรณ์การสอนขึ้นใช้เอง

วลีวรรณ (2536) ได้ศึกษาปัญหานักศึกษาวิทยาลัยอาชีวะกลุ่มภาคเหนือ พบว่าบรรยากาศในห้องเรียนเป็นปัญหาสำคัญที่สุดที่ส่งผลต่อปัญหาการเรียน ได้แก่ ห้องเรียนอบอ้าว อาคารเรียนอาคารปฏิบัติการแต่ละหลังอยู่ใกล้กัน ทำให้เกิดเสียงรบกวนห้องเรียน และห้องปฏิบัติการแออัด ไม่เหมาะสมกับจำนวนนักศึกษา

2.7.10 สัมพันธภาพระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน

สมศักดิ์ (2523) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนในชั้นเรียนความรู้สึกความรับผิดชอบและมโนภาพแห่งตน ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่มีครูแบบประชาธิปไตย ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียนความรับผิดชอบ และมีมโนภาพแห่งตนสูงกว่านักเรียนที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบอัตตาธิปไตยคือ อำนาจเด็ดขาดครูมีสิทธิเพียงผู้เดียว โดยที่มีการปฏิสัมพันธ์แบบประชาธิปไตยคือ ครูที่ให้โอกาสนักเรียนได้มีสิทธิในชั้นเรียน เช่น เลือกตั้งหัวหน้าห้อง ทำให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์และให้ความร่วมมือกับหมู่คณะและมีความรับผิดชอบ

พิจิตรา (2525) ทดลองสอนความรับผิดชอบแก่เด็กที่มีพัฒนาการทางสติปัญญาต่างกัน โดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ ทำให้นักเรียนมีทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องความรับผิดชอบดีกว่าวิธีสอนแบบธรรมดา และมีความคงทนของการเรียนรู้ทั้งทางด้านความรู้ ความเข้าใจและทัศนคติเกี่ยวกับความรับผิดชอบ

2.7.11 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

วัฒนา(2535) ได้ศึกษาถึงอิทธิพลขององค์ประกอบที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำจะประสบปัญหาการคบเพื่อนมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง